

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

28 iulie 2011 *

În cauzele conexate C-400/09 și C-207/10,

având ca obiect cereri de pronunțare a unor hotărâri preliminare formulate în temeiul articolelor 234 CE și 267 TFUE de Højesteret (Danemarca), prin deciziile din 7 octombrie 2009 și din 22 aprilie 2010, primite de Curte la 19 octombrie 2009 și, respectiv, la 30 aprilie 2010, în procedurile

Orifarm A/S,

Orifarm Supply A/S,

Handelsselskabet af 5. januar 2002 A/S, aflată în lichidare,

Ompakningselskabet af 1. november 2005 A/S (C-400/09),

și

Paranova Danmark A/S,

* Limba de procedură: daneza.

Paranova Pack A/S (C-207/10)

împotriva

Merck Sharp & Dohme Corp., fostă Merck & Co. Inc.,

Merck Sharp & Dohme BV,

Merck Sharp & Dohme,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul A. Tizzano, președinte de cameră, domnii J.-J. Kasel, M. Ilešič (raportor), E. Levits și M. Safjan, judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,
grefier: doamna C. Strömholm, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 7 aprilie 2011,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Orifarm A/S, Orifarm Supply A/S, Handelsselskabet af 5. januar 2002 A/S, aflată în lichidare, și Ompakningselskabet af 1. november 2005 A/S, de J. J. Bugge și de K. Jensen, advokater;

- pentru Paranova Danmark A/S și Paranova Pack A/S, de E. B. Pfeiffer, advokat;

- pentru Merck Sharp & Dohme Corp., fostă Merck & Co. Inc., pentru Merck Sharp & Dohme BV și Merck Sharp & Dohme, de domnul R. Subiotto, QC, și de T. Weincke, advokat;

- pentru guvernul ceh, de domnul M. Smolek și de doamna K. Havlíčková, în calitate de agenți;

- pentru guvernul italian, de doamna G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de domnul S. Fiorentino, avvocato dello Stato;

- pentru guvernul portughez, de domniile L. Inez Fernandes și P. A. Antunes, în calitate de agenți;

- pentru Comisia Europeană, de domniile H. Krämer, H. Støvlbæk și F. W. Bulst, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 12 mai 2011,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererile de pronunțare a unor hotărâri preliminare privesc interpretarea articolului 7 alineatul (2) din Prima directivă 89/104/CEE a Consiliului din 21 decembrie 1988 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la mărci (JO 1989, L 40, p. 1, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 92), precum și a jurisprudenței aferente a Curții, în special Hotărârea din 23 mai 1978, Hoffmann-La Roche (102/77, Rec., p. 1139), Hotărârea din 3 decembrie 1981, Pfizer (1/81, Rec., p. 2913), precum și Hotărârile din 11 iulie 1996, Bristol-Myers Squibb și alții (C-427/93, C-429/93 și C-436/93, Rec., p. I-3457), și MPA Pharma (C-232/94, Rec., p. I-3671). În aceste hotărâri, Curtea a precizat condițiile în care un importator paralel poate comercializa medicamente reambalate care poartă o marcă, fără ca titularul mărcii să se poată opune.

- 2 Aceste cereri au fost formulate în cadrul unor litigii între Orifarm A/S (denumită în continuare „Orifarm”), Orifarm Supply A/S (denumită în continuare „Orifarm Supply”), Handelsselskabet af 5. januar 2002 A/S, aflată în lichidare (denumită în continuare „Handelsselskabet”), și Ompakningsselskabet af 1. november 2005 A/S (denumită în continuare „Ompakningsselskabet”), în cauza C-400/09, și, respectiv, în cauza C-207/10, între Paranova Danmark A/S (denumită în continuare „Paranova Danmark”) și Paranova Pack A/S (denumită în continuare „Paranova Pack”), pe de o parte, și Merck Sharp & Dohme Corp., fostă Merck & Co. Inc., Merck Sharp & Dohme BV, precum și Merck Sharp & Dohme (denumite în continuare, împreună, „Merck”), pe de altă parte, având ca obiect lipsa unei mențiuni privind autorul efectiv al reambalării pe noul ambalaj al unor medicamente importate în paralel.

Cadrul juridic

3 Directiva 89/104 a fost abrogată prin Directiva 2008/95/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2008 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la mărci (JO L 299, p. 25), care a intrat în vigoare la 28 noiembrie 2008. Cu toate acestea, având în vedere data la care s-au petrecut faptele, în acțiunile principale se aplică în continuare Directiva 89/104.

4 Articolul 5 din Directiva 89/104, intitulat „Drepturi conferite de marcă”, prevedea:

„(1) Marca înregistrată conferă titularului său următoarele drepturi exclusive. Titularul este îndreptățit să interzică oricărui terț să utilizeze, fără consimțământul său, în cadrul comerțului:

(a) un semn identic mărcii pentru produse sau servicii identice cu cele pentru care aceasta este înregistrată;

(b) un semn pentru care, din cauza identității sau a similitudinii sale cu marca și din cauza identității sau a similitudinii produselor sau serviciilor aflate sub incidența mărcii și a semnului, există în mintea publicului un risc de confuzie care conține riscul de asociere între semn și marcă.

(2) Orice stat membru poate, de asemenea, să prevadă că titularul este îndreptățit să interzică oricărui terț să utilizeze, fără consimțământul său, în comerț, orice semn identic sau similar mărcii pentru produse sau servicii care nu sunt similare celor

pentru care marca este înregistrată, atunci când marca aceasta se bucură de renume în statul membru în cauză și când prin utilizarea semnului obține foloase necuvenite din caracterul distinctiv sau renumele mărcii ori aduce atingere acestora.

(3) În temeiul alineatelor (1) și (2), poate fi interzis, *inter alia*:

(a) să se aplice semnul pe produse sau pe ambalajul acestora;

(b) să se ofere produsele, să fie comercializate sau să fie deținute în acest scop, sau să se ofere sau să se furnizeze servicii sub acest semn;

(c) să se importe sau să se exporte produsele sub acest semn;

(d) să se utilizeze semnul în documentele de afaceri sau în publicitate.

[...]"

5 Potrivit articolului 7 din aceeași directivă, intitulat „Epuizarea drepturilor conferite de o marcă”:

„(1) Marca nu dă dreptul titularului său să interzică utilizarea acesteia pentru produsele care au fost introduse pe piața comunitară sub această marcă de către titular sau cu consimțământul acestuia.

(2) Alineatul (1) nu se aplică atunci când există motive justificate pentru ca titularul să se opună comercializării ulterioare a produselor, în special atunci când starea produselor se modifică sau se deteriorează după introducerea lor pe piață.”

Acțiunile principale și întrebările preliminare

Cauza C-400/09

- 6 Orifarm, Orifarm Supply, Handelsselskabet și Ompakningsselskabet sunt societăți care fac parte din grupul Orifarm. Acest grup este cel mai important importator paralel de medicamente din țările nordice și a fost, în cursul anului 2008, cel mai important furnizor de medicamente pentru farmaciile daneze. Sediul central al grupului este în Odense (Danemarca).

- 7 Merck, care se numără printre cele mai importante grupuri producătoare de medicamente din lume, a fabricat medicamentele care fac obiectul acțiunii principale, care au fost importate în paralel pe piața daneză de grupul Orifarm. Merck este de asemenea titularul drepturilor asupra mărcii aferente acestor medicamente și este îndreptățit să introducă acțiuni în justiție în temeiul unor contracte de licență încheiate cu titularii drepturilor asupra mărcii.

- 8 Orifarm și Handelsselskabet sunt sau au fost titulare ale unor autorizații de introducere pe piață și de vânzare a medicamentelor menționate, în timp ce Orifarm Supply și Ompakningsselskabet, care au efectuat reambalarea acestora, sunt sau au fost titulare ale unei autorizații pentru a efectua această operațiune.

- 9 Toate deciziile privind achiziționarea, reambalarea și vânzarea medicamentelor care fac obiectul acțiunii principale, inclusiv cele referitoare la conceperea noilor ambalaje și la etichetare, au fost luate de Orifarm sau de Handelsselskabet. Ompakningsselskabet și Orifarm Supply au achiziționat și au reambalat aceste medicamente, asumându-și răspunderea în ceea ce privește respectarea directivelor adoptate de Lægemiddelstyrelsen (Agenția daneză pentru medicamente) și destinate întreprinderilor care efectuează reambalarea.
- 10 Pe ambalajul medicamentelor în cauză era menționat că acestea fuseseră reambalate de Orifarm sau de Handelsselskabet.
- 11 Merck a introdus la Sø- og Handelsretten (Tribunalul Maritim și Comercial) două acțiuni îndreptate, pe de o parte, împotriva Orifarm și Orifarm Supply și, pe de altă parte, împotriva Handelsselskabet și Ompakningsselskabet, pentru motivul că pe ambalajul medicamentelor care fac obiectul acțiunii principale nu era menționat numele autorului efectiv al reambalării. În hotărârile pronunțate la 21 februarie 2008 și, respectiv, la 20 iunie 2008, Sø- og Handelsretten a constatat că pârâtele au încălcat drepturile asupra mărcii deținute de Merck prin faptul că au omis să menționeze pe ambalaj denumirea întreprinderii care a realizat în mod efectiv reambalarea și, în consecință, le-a obligat să plătească grupului Merck o reparație pecuniară.
- 12 Fiind sesizată cu recursurile formulate de Orifarm, de Orifarm Supply, de Handelsselskabet și de Ompakningsselskabet împotriva acestor hotărâri pronunțate de Sø- og Handelsretten, Højesteret a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Jurisprudența Curții, astfel cum rezultă din Hotărârile [Bristol-Myers Squibb și alții și MPA Pharma, citate anterior], trebuie interpretată în sensul că un importator paralel, care este titularul autorizației de introducere pe piață a unui medicament ce face obiectul unui import paralel, care deține informații cu privire la acesta și care dă unei întreprinderi independente instrucțiuni pentru achiziționarea

unui medicament și pentru reambalarea acestuia, pentru prezentarea detaliată a ambalajului medicamentului și pentru măsurile care trebuie luate în legătură cu medicamentul, încalcă drepturile titularului unei mărci prin faptul că se prezintă drept autorul reambalării pe ambalajul exterior al medicamentului importat, în loc să indice denumirea întreprinderii independente care deține autorizația de reambalare, care a importat medicamentul și care a realizat reambalarea efectivă, în special prin (re)aplicarea mărcii în discuție?

- 2) În ceea ce privește răspunsul la prima întrebare, are vreo importanță faptul că se poate presupune că, atunci când titularul autorizației de introducere pe piață se prezintă drept autorul reambalării în locul întreprinderii care, la comanda sa, a realizat efectiv reambalarea, nu există riscul de a induce în eroare consumatorul/utilizatorul final în sensul că titularul mărcii este răspunzător pentru reambalarea medicamentului în discuție?

- 3) În ceea ce privește răspunsul la prima întrebare, are vreo importanță faptul că se poate presupune că este exclus riscul de inducere în eroare în sensul că titularul mărcii este răspunzător pentru reambalarea medicamentului în cazul în care este indicată drept autor al reambalării întreprinderea care a realizat efectiv reambalarea?

- 4) În ceea ce privește răspunsul la prima întrebare, are importanță doar riscul de inducere în eroare în sensul că titularul mărcii este răspunzător pentru reambalarea medicamentului sau sunt relevante și alte considerații în ceea ce privește titularul mărcii, cum ar fi [...]:
 - a) faptul că întreprinderea care importă medicamentul și realizează efectiv reambalarea prin (re)aplicarea mărcii pe ambalajul exterior al medicamentului poate să încalce astfel, în mod independent, dreptul titularului asupra mărcii și

- b) faptul că, din cauza împrejurărilor de care autorul reambalării este răspunzător, reambalarea poate să afecteze starea originală a medicamentului sau faptul că prezentarea medicamentului reambalat este astfel realizată încât s-ar putea considera că aduce atingere reputației titularului mărcii (a se vedea în special Hotărârea Bristol-Myers Squibb și alții[, citată anterior])?
- 5) În ceea ce privește răspunsul la prima întrebare, are vreo importanță faptul că titularul autorizației de introducere pe piață, care s-a prezentat drept autorul reambalării, aparține aceluiași grup ca și autorul real al reambalării (în calitate de societate-soră) la momentul notificării titularului mărcii, anterior preconizatei introduceri pe piață a medicamentului reambalat ce face obiectul importului paralel?”

Cauza C-207/10

- ¹³ Paranova Danmark și Paranova Pack sunt filiale ale Paranova Group A/S (denumită în continuare „Paranova Group”), care desfășoară activități comerciale în domeniul importului paralel de medicamente în Danemarca, Suedia și Finlanda. Grupul are sediul principal în Ballerup (Danemarca), la fel ca și cele două filiale.
- ¹⁴ La fel ca în situația de fapt din cauza C-400/09, Paranova Group a importat în paralel, în Danemarca, medicamentele care fac obiectul acțiunii principale, fabricate de Merck, care este titularul drepturilor asupra mărcii aferente acestor medicamente și este îndreptățit să introducă acțiuni în justiție în temeiul unor contracte de licență încheiate cu titularii drepturilor asupra mărcii.

- 15 Paranova Danmark este titulara unei autorizații de introducere pe piață a medicamentelor în cauză, în timp ce Paranova Pack, care a efectuat reambalarea acestora, este titulara unei autorizații pentru a efectua această operațiune.
- 16 Toate deciziile privind achiziționarea, reambalarea și vânzarea medicamentelor care fac obiectul acțiunii principale, inclusiv cele referitoare la conceperea noilor ambalaje și la etichetare, au fost luate de Paranova Danmark. Paranova Pack a efectuat achiziționarea și reambalarea efectivă a acestor medicamente, cu respectarea condițiilor impuse societăților de reambalare de către Lægemiddelstyrelsen, și le-a repus în vânzare potrivit legislației farmaceutice, asumându-și răspunderea pentru diferitele operațiuni menționate.
- 17 Pe ambalajul medicamentelor în cauză era menționat că acestea fuseseră reambalate de Paranova Danmark.
- 18 Merck a introdus două acțiuni îndreptate împotriva Paranova Danmark și Paranova Pack, pentru motivul că pe ambalajul medicamentelor care fac obiectul acțiunii principale nu era menționat numele autorului efectiv al reambalării. Ca urmare a acestor acțiuni, prin ordonanța din 26 octombrie 2004 pronunțată de fogedretten i Ballerup, confirmată în apel, la 15 august 2007, de SØ- og Handelsretten, și, respectiv, prin hotărârea din 31 martie 2008 pronunțată de această ultimă instanță, societăților Paranova Danmark și Paranova Pack li s-a interzis să vândă medicamentele în cauză, pentru motivul că pe ambalajul acestora nu era menționată denumirea întreprinderii care realizase în mod efectiv reambalarea.
- 19 Fiind sesizată cu recursurile formulate de Paranova Danmark și de Paranova Pack împotriva acestor hotărâri pronunțate de SØ- og Handelsretten, Højesteret a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 7 alineatul (2) din [Directiva 89/104] și jurisprudența aferentă, în special Hotărârile Hoffmann-La Roche, Pfizer și Bristol-Myers Squibb și alții, [citate anterior], trebuie să fie interpretate în sensul că titularul unui drept asupra mărcii

se poate prevala de acest drept pentru a împiedica societatea comercializatoare a unor produse importate în paralel, care este deținătoarea unei autorizații de introducere pe piață a unui medicament într-un stat membru, să vândă acel medicament care poartă mențiunea că este reambalat de societatea comercializatoare, cu toate că aceasta din urmă a însărcinat o altă societate să realizeze activitatea fizică de reambalare, societatea de reambalare, căreia societatea comercializatoare îi dă instrucțiuni referitoare la achiziționarea și reambalarea medicamentului, la designul detaliat al ambalajului acestuia și la orice alte aspecte legate de medicament, și care deține autorizația de reambalare și aplică marca pe noul ambalaj în cursul reambalării?

- 2) Pentru a se răspunde la prima întrebare, prezintă vreo relevanță faptul că se poate prezuma că utilizatorul final sau consumatorul nu este indus în eroare cu privire la originea produsului și nu va fi determinat să creadă că titularul mărcii este răspunzător pentru reambalare, din cauza menționării de către importatorul paralel a numelui fabricantului pe ambalaj împreună cu mențiunea, astfel cum a fost descrisă, a entității răspunzătoare pentru reambalare?

- 3) Pentru a se răspunde la prima întrebare, prezintă relevanță doar riscul că utilizatorii finali sau consumatorii pot fi induși în eroare, prezumând că titularul mărcii este răspunzător pentru reambalare, sau, dimpotrivă, sunt relevante și alte aspecte privind titularul mărcii, cum ar fi:
 - a) faptul că entitatea care realizează efectiv achiziționarea și reambalarea și aplică din nou marca titularului mărcii pe ambalajele produselor poate încălca astfel în mod independent drepturile conferite de marcă titularului mărcii, încălcare ce se poate datora unor factori pentru care entitatea care a realizat efectiv reambalarea este răspunzătoare,

- b) faptul că reambalarea afectează starea originală a produsului sau
- c) faptul că prezentarea produsului reambalat este de așa natură încât se poate prezuma că aduce atingere reputației mărcii sau reputației titularului mărcii?
- 4) Dacă, atunci când răspunde la a treia întrebare, Curtea decide că este relevant să se țină cont și de faptul că este posibil ca societatea de reambalare să încalce în mod independent drepturile conferite de marcă titularului acesteia, se solicită Curții să precizeze dacă prezintă importanță, în cadrul răspunsului la a treia întrebare, faptul că societatea comercializatoare a importatorului paralel și cea de reambalare răspund în mod individual și solidar în temeiul legislației naționale pentru încălcarea drepturilor titularului asupra mărcii.
- 5) Pentru a se răspunde la prima întrebare, prezintă relevanță faptul că importatorul paralel care deține autorizația de introducere pe piață și care s-a indicat pe sine ca fiind răspunzător pentru activitatea de reambalare, la momentul notificării titularului mărcii și înainte de vânzarea produsului medicamentos reambalat, face parte din același grup de societăți ca și societatea care a realizat efectiv activitatea de reambalare (societate-soră)?
- 6) Pentru a se răspunde la prima întrebare, prezintă relevanță faptul că societatea de reambalare este indicată în prospect drept fabricant?"

²⁰ Prin Ordonanța președintelui Camerei întâi a Curții din 31 ianuarie 2001, cauzele C-400/09 și C-207/10 au fost conexe pentru buna desfășurare a procedurii orale și în vederea pronunțării hotărârii.

Cu privire la întrebările preliminare

- 21 Prin întrebările formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 7 alineatul (2) din Directiva 89/104 trebuie să fie interpretat în sensul că permite titularului unei mărci aferente unui produs farmaceutic, care face obiectul unor importuri paralele, să se opună comercializării ulterioare a acestui produs reambalat ca urmare a faptului că pe noul ambalaj nu este menționată drept autor al reambalării întreprinderea care a reambalat efectiv produsul în cauză, pe baza unei comenzi, și care deține o autorizație pentru a efectua această operațiune, ci întreprinderea titulară a autorizației de introducere pe piață a produsului în cauză, potrivit instrucțiunilor căreia s-a efectuat reambalarea și care își asumă răspunderea pentru aceasta.
- 22 Orifarm, Paranova Danmark, guvernele ceh și portughez, precum și Comisia Europeană apreciază că aceste întrebări, astfel cum au fost ele reformulate, necesită un răspuns negativ, în timp ce Merck și guvernul italian susțin opinia contrară.
- 23 În prealabil, trebuie amintit că, în temeiul articolului 7 alineatul (2) din Directiva 89/104, opoziția din partea titularului mărcii la reambalarea produselor care poartă această marcă, în măsura în care aceasta constituie o derogare de la libera circulație a mărfurilor, nu poate fi admisă dacă exercitarea acestui drept de către titular constituie o restricție disimulată în comerțul dintre statele membre, în sensul articolului 30 a doua teză CE (devenit articolul 36 a doua teză TFUE) (a se vedea Hotărârea din 26 aprilie 2007, Boehringer Ingelheim și alții, C-348/04, Rep., p. I-3391, punctul 16 și jurisprudența citată).
- 24 Constituie o astfel de restricție disimulată, în sensul acestei din urmă prevederi, exercitarea de către titularul unei mărci a dreptului său de a se opune reambalării dacă această exercitare contribuie la împărțirea artificială a piețelor între statele membre și dacă, în plus, reambalarea se efectuează într-un asemenea mod încât interesele

legitime ale titularului să fie respectate (a se vedea Hotărârea Boehringer Ingelheim și alții, citată anterior, punctul 17 și jurisprudența citată).

- 25 Cu privire la acest ultim aspect, Curtea a statuat că, în cazul în care reambalarea este efectuată astfel încât starea originală a produsului conținut în ambalaj să nu fie afectată, funcția esențială a mărcii, de garanție a provenienței, este protejată. Astfel, consumatorul sau utilizatorul final nu este indus în eroare cu privire la proveniența produselor, ci primește în mod efectiv produse fabricate sub controlul unic al titularului mărcii (a se vedea Hotărârile Bristol-Myers Squibb și alții, punctul 67, și MPA Pharma, punctul 39, citate anterior).
- 26 Curtea a mai arătat însă că imposibilitatea titularului de a se prevala de dreptul său asupra mărcii pentru a se opune comercializării, sub marca pe care o deține, a produselor reambalate de un importator echivalează cu recunoașterea în beneficiul importatorului a unei anumite capacități care, în împrejurări normale, este rezervată titularului. Prin urmare, în interesul titularului ca proprietar al mărcii și pentru a-l proteja împotriva oricărui abuz, această capacitate nu trebuie recunoscută decât în măsura în care importatorul îndeplinește și alte condiții (a se vedea în acest sens Hotărârile Bristol-Myers Squibb și alții, punctele 68 și 69, și MPA Pharma, punctele 40 și 41, citate anterior).
- 27 Astfel, rezultă dintr-o jurisprudență constantă, și în special din hotărârile a căror interpretare este solicitată Curții de instanța de trimitere, că titularul unei mărci nu se poate opune în mod legitim comercializării ulterioare a unui produs farmaceutic care poartă marca sa și care a fost reambalat de un importator care a aplicat din nou marca respectivă pe acesta:
- atunci când se stabilește că o astfel de opoziție ar contribui la împărțirea artificială a piețelor între statele membre, în special ca urmare a faptului că reambalarea este necesară pentru comercializarea produsului în statul membru de import;

- atunci când se demonstrează că reambalarea nu poate afecta starea originală a produsului conținut în ambalaj;

- atunci când se indică în mod clar pe noul ambalaj autorul reambalării produsului și denumirea fabricantului;

- atunci când prezentarea produsului reambalat nu este de natură să prejudicieze reputația mărcii și pe cea a titularului său, ceea ce implică, în special, ca ambalajul să nu fie defectuos, de proastă calitate sau neîngrijit, și

- atunci când, anterior punerii în vânzare a produsului reambalat, importatorul îl notifică pe titularul mărcii și îi furnizează, la cerere, un specimen al produsului reambalat (a se vedea în special Hotărârile Hoffmann-La Roche, punctul 14, Bristol-Myers Squibb și alții, punctul 79, MPA Pharma, punctul 50, și Boehringer Ingelheim și alții, punctul 21, citate anterior, precum și Hotărârea din 22 decembrie 2008, The Wellcome Foundation, C-276/05, Rep., p. I-10479, punctul 23).

²⁸ În ceea ce privește condiția care face obiectul acțiunilor principale, potrivit căreia pe noul ambalaj trebuie să se indice în mod clar autorul reambalării produsului, această cerință este justificată prin interesul titularului mărcii ca utilizatorul final sau consumatorul să nu poată fi determinat să creadă că acesta este răspunzător pentru reambalare (a se vedea Hotărârile Bristol-Myers Squibb și alții, punctul 70, și MPA Pharma, punctul 42, citate anterior).

²⁹ Or, astfel cum a constatat avocatul general la punctele 34 și 35 din concluzii, acest interes al titularului este apărut în totalitate atunci când pe ambalajul produsului reambalat figurează în mod clar denumirea întreprinderii la comanda căreia și potrivit instrucțiunilor căreia s-a efectuat reambalarea și care își asumă răspunderea pentru

aceasta. Astfel, o asemenea mențiune, în măsura în care este imprimată astfel încât să fie înțeleasă de o persoană cu o atenție normală, este de natură să elimine impresia eronată din percepția consumatorului sau a utilizatorului final că produsul a fost reambalat de titular.

- 30 În plus, întrucât această întreprindere își asumă întreaga răspundere pentru operațiunile legate de reambalare, titularul se poate prevala de drepturile sale și, dacă este cazul, poate obține daune-interese dacă starea originală a produsului conținut în ambalaj a fost afectată prin reambalare sau dacă prezentarea produsului reambalat este de natură să prejudicieze reputația mărcii. În această privință trebuie să se precizeze că, într-o astfel de ipoteză, o întreprindere care figurează ca societate de reambalare pe noul ambalaj al produsului reambalat ar fi răspunzătoare pentru orice prejudiciu cauzat de întreprinderea care a realizat în mod efectiv reambalarea și nu ar putea fi exonerată de răspundere invocând, printre altele, faptul că aceasta a acționat contrar instrucțiunilor sale.
- 31 În aceste condiții, titularul mărcii nu are un interes legitim să pretindă ca pe ambalaj să figureze denumirea întreprinderii care a reambalat efectiv produsul numai pentru că reambalarea poate afecta starea originală a acestui produs și, prin urmare, poate eventual aduce atingere drepturilor asupra mărcii.
- 32 Astfel, interesul titularului mărcii pentru păstrarea stării originare a produsului conținut în ambalaj este suficient protejat prin obligația, amintită la punctul 27 din prezenta hotărâre, potrivit căreia trebuie să se demonstreze că reambalarea nu poate afecta starea originală a produsului în cauză. În condiții precum cele din acțiunea principală, această obligație revine titularului autorizației de introducere pe piață, potrivit instrucțiunilor căruia s-a efectuat reambalarea și care își asumă răspunderea pentru aceasta.

- 33 Cu toate acestea, Merck susține că, pentru a proteja consumatorii, ar fi necesar să se menționeze pe ambalajul produsului reambalat denumirea întreprinderii care a reambalizat în mod efectiv reambalarea. Astfel, consumatorii ar avea un interes să cunoască denumirea acestei întreprinderi, în special atunci când au posibilitatea, potrivit dreptului lor național, să formuleze o acțiune nu numai împotriva titularului autorizației de introducere pe piață, ci și împotriva autorului reambalării, în cazul în care au suferit daune ca urmare a acestei ultime operațiuni.
- 34 Această argumentație nu poate fi însă admisă. În această privință, este suficient să se constate că din formularea articolului 7 alineatul (2) din Directiva 89/104 rezultă în mod clar că excepția de la principiul epuizării drepturilor conferite de o marcă prevăzută la această dispoziție este limitată la protecția intereselor legitime ale titularului mărcii, protecția specifică a intereselor legitime ale consumatorilor fiind asigurată prin alte instrumente de drept.
- 35 În orice caz, presupunând chiar că interesele titularului mărcii se confundă, fie și numai parțial, cu cele ale consumatorilor, nu este mai puțin adevărat că, astfel cum a arătat avocatul general la punctele 42 și 43 din concluzii, menționarea pe ambalajul produsului a întreprinderii responsabile cu reambalarea acestuia permite consumatorului să fie informat în mod adecvat, din perspectiva dreptului asupra mărcii.
- 36 Din ansamblul considerațiilor prezentate anterior rezultă că articolul 7 alineatul (2) din Directiva 89/104 trebuie interpretat în sensul că nu permite titularului unei mărci aferente unui produs farmaceutic, care face obiectul unor importuri paralele, să se opună comercializării ulterioare a acestui produs reambalat numai ca urmare a faptului că pe noul ambalaj nu este menționată drept autor al reambalării întreprinderea care a reambalat efectiv produsul în cauză, pe baza unei comenzi, și care deține o autorizație pentru a efectua această operațiune, ci întreprinderea titulară a autorizației de introducere pe piață a produsului în cauză, potrivit instrucțiunilor căreia s-a efectuat reambalarea și care își asumă răspunderea pentru aceasta.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 37 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

Articolul 7 alineatul (2) din Prima directivă 89/104/CEE a Consiliului din 21 decembrie 1988 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la mărci trebuie interpretat în sensul că nu permite titularului unei mărci aferente unui produs farmaceutic, care face obiectul unor importuri paralele, să se opună comercializării ulterioare a acestui produs reambalat numai ca urmare a faptului că pe noul ambalaj nu este menționată drept autor al reambalării întreprinderea care a reambalat efectiv produsul în cauză, pe baza unei comenzi, și care deține o autorizație pentru a efectua această operațiune, ci întreprinderea titulară a autorizației de introducere pe piață a produsului în cauză, potrivit instrucțiunilor căreia s-a efectuat reambalarea și care își asumă răspunderea pentru aceasta.

Semnături